

příčiny jednání jejich podporovaly. Byly to, podobně jako v Čechách, jednak poměry, vyplývající z povahy dominikální půdy, a jednak kano-nické visitace. Úřady celému hnutí nadržovaly. Také patronátní právo a půda královská byly na prospěch katolíků využitkovány, až konečně došlo k záповědi stavby kostelů (v Prešpurku 1659). Protestanté a i ra-kouští exulanté měli býti odtud již tehdy vyhnáni. Znamý vídeňský biskup Kollonitsch, z něhož básník učinil lidumila, vzal se 6 setninami evangelíkům v Prešpurce a jinde bez milosrdenství jejich kostely. Vedle boje proti prote-stantismu a rušení jeho výsad postupoval současně vídeňský dvůr proti sněmům a snažil se stlačit jejich význam. Sněmy ty byly bouřlivé: bylať zde dána protestantům jediná možnost, měřiti veřejně své síly s katolíky a přednáseti své stesky na intriky Vídně, jako to učinili r. 1662. Někdy se však sněmu také vzdalovali, ač tato jejich taktika nebyla všade schvalo-vána. Avšak Vídeň nebyla ani s katolíky zcela spokojena, takže vzniká válka mezi maďarským národem a vládou, která je ukončena teprve r. 1711. Protestanté přičítají veškeru vinu jesuitům a jejich propagačním centrům, katolíci obviňují navzájem opět ze všeho jen protestanty. Vzpouře r. 1667 hájí autor jakožto odůvodněný krok oposice, která se dovolávala zlaté bully Ondřejovy z r. 1222, zrušené teprve r. 1687. Obšírně líčí pak činnost advokáta této vzpoury, nadaného Štěpána Wittnyédyho. Při tom dotýká se i působení premierministra Václava z Lobkovic a jeho významu pro vývoj poměrů uherských. V těchto dobách persekuce protestantismu umírá i Drabík na hranici, obviněn z tupení rodu habsburského; na oka-mžik, kdy myslel, že by mu odvolání pomohlo, prohlásil, že ne Bůh, ale ďábel z něho mluvil — ale pouze na okamžik. Když byl veden na popraviště, tvrdil opět, že jen Bůh z něho mluvil.

Vylíčení politiky vídeňského dvora v Uhrách nutká přímo k paral-lelám s obdobnou politikou v Čechách. I argumentace, že výsady násilím vynucené (vi extorta privilegia) císaře k ničemu nezavazují, ozývá se nám v Čechách. Výsledky vídeňské politiky jsou ovšem v obou zemích rozdílné.

Josef Volf.

R. Jecht: Der Oberlausitzer Hussitenkrieg und das Land der Sechsstädte unter Kaiser Sigmund. I. 1911. Stran 247.

V druhém díle svého Codex Lusatie superioris (1896—1903) vydal Jecht ve dvou řadách listiny lužické z doby husítské. První řada obsahuje listiny z let 1419—1428, druhá z let 1429—1437. Svrchu uvedená kniha jest zpracováním látky tam otištěné a to prozatím části první, obsahující léta 1419—29.

V úvodě podává Jecht velmi zajímavý obraz veřejného života horno-lužického před válkami husítskými. Základem celého zřízení bylo pořáde šestiměstí, které se v dobách potřeby opíralo i o šlechtu. Byly tam však vesměs malé poměry. Žhořelec měl asi 7700 obyvatel, Lubij 1200. Správa měst byla napořád v rukou patriciů, pokusy o regiment řemeslný se ne-zdařily. Vyšší soudnictví náleželo městům někde (Žhořelec) i na úkor malých šlechticů. Města měla značný majetek nemovitý, vzdor tomu bylo však

k vedení správy zapotřebí ještě zvláštních dávek. Tak vybírali ve Zhořelci daň obnášející roku 1395 — 5·2%, 1400 — 6·2%, 1419 — 6·2% ze všeho odhadnutého majetku. Při tom kolísal rozpočet městský ve Zhořelci mezi 1638 kopami roku 1394 a 3381 kopami roku 1413.

Šlechta nebohatá většinou seděla v menších hradech obklopených vodními příkopy. Šlechtici hospodařili na svých dvorech s několika činžovními sedláky. Jako čeští vladykové lišili se od sedláků tím, že vedle hospodářství rádi věnovali se řemeslu válečnému, a ovšem svým politickým významem, který však v Horní Lužici daleko nedosahoval významu stavu městského. Protože nebylo v zemi dvora trvale sídlícího, neměla šlechta jiného centra než v nejbližších městech. Styk s městy někdy vedl i k tomu, že šlechtic vzdával se svého práva zemského a přijímal městské.

Stavu selskému se před válkami husitskými nevedlo ještě zle. Činže nebyly vysoké, služby vesměs jen přesně stanovené. Vesnice byly dosti veliké o 240—350 lidech. Domkářů tehdy nebylo ještě valně.

Církví příslušel veliký vliv na všechny záležitosti v zemi. Jako jinde i v Lužici měla mnoho statků a spoustu duchodů a rent, zbožnými věřícími jí daných. Hnutí husitské nedošlo v Lužici přivrženců.

Jednaje dále o panovníkovi, mluví Jecht o státoprávních poměrech říše české, jako by to byla personální unie jednotlivých zemí. To je ovšem názor naprosto mylný, o personální unii nemůže býti ani řeči. Ovšem ráz říše je komplikovaný. Je tady centrální stát jako subjekt korporativní, údové jeho mají však své ústavy. Kde vystupuje do popředí výsost a moc královská, tam stát český je spíše rázu státu jednotného. V oboru zvláštních ústav podobala se říše mezinárodnímu spolku států, v oboru panovníka zase státu neúplně jednotnému.

Panovníka zastupoval fojt, většinou z ciziny (z Čech, Slezska) braný. Jeho zástupcem byl domácí šlechtic.

Obrana země byla hlavně v rukou měst, kterým šlechta okolní pomáhala.

V dalším vyličuje Jecht velmi podrobně události válek husitských, pokud se dotekly také přímo Lužice. Zvláště z radních účtů Zhořelce přináší mnohou novou podrobnost. Oběti peněžní, které tehdy šestimestí přinášelo, byly ohromné. Do podrobností jednotlivých vyličených let není lze se bohužel pouštět, ač jsou velmi zajímavé, a také pro právní historii poskytují velmi mnoho materiálu.

J. Kapras.

В. А. Бутенко: Краткий очерк истории русской торговли в связи с историей промышленности. Москва 1911. Стр. 1—118.

Přítomná kniha jest otiskem přednášek konaných autorem na cis. Petrohradském obchodním učelišti a v Petrovském učelišti Petrohradského obchodního spolku, i bylo knižní vydání toto přehlédnuto prof. Jarockým, Kňazkovem a Barskovem. Předpokládá se u čtenáře znalost politické ekonomie a důležitějších jevů v dějinách národního hospodářství západoevropského. Autoru podařilo se zachytiti na 118 stranách velice plastický obrázek historie ruského obchodu a průmyslu. Ráz knihy jest především